

Hadiyih Ya 41 Alama Tatu Za Kupata Utamu Wa Iymaan

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ (رضي الله عنه) عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ((ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ: أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا، وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ، وَأَنْ يَكْرَهُ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُقَذَّفَ فِي النَّارِ)) متفق عليه

Imepokelewa kutoka kwa Anas bin Maalik (رضي الله عنه) kwamba Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: ((**Mambo matatu atakayekuwa nayo, atapata utamu wa Iymaan: Allaah na Mtume Wake wawe vipenzi zaidi kwake kuliko wengineo, ampende mtu na wala asimpende isipokuwa kwa ajili ya Allaah, na achukie kurudi katika ukafiri baada ya Allaah kumwokoa kutoka huko kama anavyochukia kuingizwa motoni**)).¹

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Muumin mwenye Iymaan ya kweli ni mwenye kumpenda Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) na Mtume Wake (سبحانه وتعالى) kuliko hata nafsi yake.

﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّوهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ﴾

((Na miongoni mwa watu kuna wanaofanya waungu wasiyekuwa Allaah. Wanawapenda kama kumpenda Allaah. Lakini walioamini wanampenda Allaah zaidi sana)).²

﴿النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ﴾

((Nabii ana haki zaidi kwa Waislamu [waliomfuata] kuliko nafsi zao)).³

¹ Al-Bukhaariy na Muslim.

² Al-Baqarah (2: 165).

³ Al-Ahzaab (33: 6).

2. Allaah (سبحانه وتعالى) Ameonya kwamba Waumini wasipompenda au wasipofuata amri Zake au wakikengeuka, Atawaondoshelea mbali duniani, kisha Awalete waliobora zaidi yao na wampende Yeye zaidi. [Muhammad 47: 38, Al-Maaidah 5: 54].
3. Utamu wa Imaan unapatikana pale Muislamu atakapofuata amri za Allaah (سبحانه وتعالى) na Mtume Wake (صلى الله عليه وآله وسلم) na kuacha matamanio ya nafsi kando [Aal-'Imraan 3: 31].
4. Utamu wa Imaan unapatikana kutokana na utamu wa 'Ibaadah, anapozidisha 'amali za Sunnah kama Swalaah, Swawm, sadaka hadi apate mtu mapenzi ya Allaah (سبحانه وتعالى). [Hadiyth Al-Qudsiy: **((Yeyote yule atakayefanya uadui kwa walii Wangu, Nitatangaza vita dhidi yake. Mja Wangu hanikaribii na kitu chochote Ninachokipenda kama 'amali Nilizomfaridhishia, na mja Wangu huzidi kunikaribia kwa 'amali njema za Sunnah ili Nimpende. Ninapompenda, huwa masikio yake yanayosikilizia, macho yake anayoonea, mikono yake anayopigania, miguu yake anayotembelea nayo, lau angeniomba kitu bila shaka Ningempa, lau angeniomba himaya bila shaka Ningelimkinga, na Sisiti juu ya kitu chochote kama Ninavyosita [kuichukua] roho ya mja Wangu Muumin: Anachukia mauti, Nami Nachukia kumdhuru))**].⁴
5. Kujenga mapenzi ya ikhlaasw pamoja na waja wema na kuandamana nao katika vikao vyao, kwani mapenzi yao ni kwa ajili ya Allaah (سبحانه وتعالى), na ndipo atakapopata mtu manufaa ya Dini yatakayomfikisha daraja ya kupenda na kuchukia kwa ajili ya Allaah (سبحانه وتعالى).
6. Kuchukia kufu na ufasiki na watu wake hata kama wana uhusiano wa damu, kwani kafiri na fasiki huenda akamrudisha mtu katika kufu na ufasiki. [Al-Mujaadalah: 22].

---

⁴ Al-Bukhaariy.

Hadiyth Ya 42

Haingii Peponi Mtu Ila Kwa Iymaan, Kupendana na Kutoleana Salaam

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ((وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا، وَلَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا، أَوَّلًا أَدُلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ؟ أَفْشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ)) مسلم

Imepokelewa kutoka kwa Abu Hurayrah (رضي الله عنه) kwamba Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: ((**Naapa kwa Ambaye nafsi yangu imo Mikononi Mwake! Hamtoingia Peponi mpaka muamini, wala hamtoamini mpaka mpendane. Je, niwajulishe jambo mtakapolifanya mtapendana? Enezeni Salaam baina yenu**)).⁵

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Kutekeleza amri ya kuamkiana maamkizi ya Kiislamu [An-Nuwr 24: 27, 61].

﴿وَإِذَا حُيِّتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ

حَسِيبًا ﴿٨٦﴾

((Na mnapoamkiwa kwa maamkizi, basi itikieni kwa yaliyo bora kuliko hayo, au rejesheni hayo hayo. Hakika Allaah Anafanya hisabu ya kila kitu)).⁶

2. Pepo haipatikani ila kuweco na Iymaan, na Iymaan haikamiliki ila Muislamu ampendelee nduguye anayoyapenda nafsi yake. [Rejea Hadiyth namba 21].
3. Iymaan haikamiliki ila kwa vitendo na amri zake.
4. Maamkizi ya Kiislamu katika shari'ah na inavyopasa kuamkiana ni 'Assalaamu 'Alaykum wa RahmatuLlaahi wa Barakaatuh' na si vinginevyo. Na haifai kuyafupisha hata katika maandishi.

⁵ Muslim.

⁶ An-Nisaa (4: 86).

5. Kutoleana Salaam ni sababu au chanzo cha kutambulisha na kujuana baina ya Waislamu, na kutoa Salaam kwa mtu mmoja kunaweza kuwafikia maelfu ya Waislamu na kupata fadhila, thawabu, na manufaa yake.
6. Maamkizi ya Kiislamu ni funguo za mapenzi baina ya Waislamu.
7. Maamkizi ya Kiislamu ndiyo yanayotofautisha baina ya Waislamu na makafiri.
8. Maamkizi ya Kiislamu yanalingana sawa na maana ya 'Uislamu' yaani amani.
9. Fadhila ya Iymaan ni kumuingiza mtu Peponi.

Hadiyth Ya 43 Wanaopendana Kwa Ajili Ya Allaah Watakuwa Chini Ya Kivuli Chake

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ((إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: أَيْنَ الْمُتَحَابُّونَ بِجَلَالِي الْيَوْمِ أَظْلَهُمْ فِي ظِلِّي يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلِّي)) مسلم

Imepokelewa kutoka kwa Abu Hurayrah (رضي الله عنه) amesema: Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: ((**Hakika Allaah Atasema Siku ya Qiyaamah: Wako wapi wanaopendana kwa Utukufu Wangu? Leo Nitawaweka kivulini katika kivuli Changu, Siku ambayo hakuna kivuli isipokuwa kivuli Changu**)).⁷

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Bishara kwa Waumini wanaopendana kwa ajili ya Allaah (سبحانه) kwamba watapata fadhila ya kuwekwa kivulini Siku ambayo hakuna kivuli isipokuwa kivuli cha Allaah (سبحانه وتعالى).
2. Fadhila ya kujumuishwa pamoja katika ardhi ya mkusanyiko Siku ya Qiyaamah, kabla ya kuingia Peponi.
3. Kupenda kwa ajili ya Allaah (سبحانه وتعالى) ni jambo dogo mno kulingana na thawabu na fadhila zake.
4. Hadiyth hii ni tashjiy' (kuhimizwa) kwa Waumini wanaopendana kwa ajili ya Allaah (سبحانه وتعالى) wazidi kutenda mema, waambatane katika kuamrishana mema na kukatazana maovu, na kufanyiana kila aina ya wema. Na fadhila yao ni Rahma ya Allaah (سبحانه وتعالى) juu yao ya kivuli hicho, mazuri walioandaliwa Peponi.

﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾

⁷ Muslim.

((Na Waumini wanaume na Waumini wanawake ni marafiki wao kwa wao. Huyaaamrisha *ma'aruwf* [Uislamu, mema] na huyakataza munkari [maovu] na husimamisha Swalaah na hutoa Zakaah na humtii Allaah na Mtume Wake. Hao ndio ambao Allaah Atawarehemu. Hakika Allaah ni 'Aziyzun-Hakiym – Mshindi, Mwenye Hikma)).⁸

Hivyo ndivyo hali ilivyokuwa ya Maswahaba kwa kipenzi chao Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) kama Anavyosema Allaah. Rejea [Al-Fat-h 48: 29].

5. Kuna haja kubwa ya kupendana kwa ajili ya Allaah (سبحانه وتعالى) ili kupata kivuli Chake, kwani jua Siku hiyo litakuwa kali mno si kama jua la duniani, bali litakuwa karibu mno na utosi wa watu. [Hadiyth: **((Watu saba Allaah (سبحانه وتعالى) Atawafunika katika kivuli Chake, siku ambayo hakutokuwa na kivuli ila kivuli Chake; Imaam muadilifu, kijana ambaye amekulia katika 'Ibaadah ya Mola wake, mwanamume ambaye moyo wake umesehelea [au umeambatana] katika Misikiti, watu wawili wanaopendana kwa ajili ya Allaah; wanakutana kwa ajili Yake na wanafarikiana kwa ajili Yake, na mwanamme aliyetakwa na mwanamke mzuri mwenye kuvutia akasema: Mimi namkhofu Allaah, na mwanamme aliyetoa sadaka yake akaificha hata mkono wa kushoto usijue nini ulichotoa mkono wa kulia, na mwanamme aliyemkumbuka Allaah pekee macho yake yakatokwa machozi)).⁹**

---

⁸ At-Tawbah (9: 71).

⁹ Al-Bukhaariy na Muslim.

Hadiyih Ya 44
Allaah Akimpenda Mja Anamnadia Jibriyl Na Kumuamrisha Ampende
Pamoja Na Wote

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ((إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ الْعَبْدَ نَادَى جِبْرِيلَ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فُلَانًا فَأَحِبَّهُ، فَيُحِبُّهُ جِبْرِيلُ، فَيُنَادِي جِبْرِيلُ فِي أَهْلِ السَّمَاءِ: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فُلَانًا فَأَحِبُّهُ، فَيُحِبُّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ ثُمَّ يُوضَعُ لَهُ الْقَبُولُ فِي الْأَرْضِ)) متفق عليه

Imepokelewa kutoka kwa Abu Hurayrah (رضي الله عنه) kwamba Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: ((**Allaah Anapompenda mja, Humnadia Jibriyl: Hakika Allaah Anampenda fulani, nawe mpende. Basi Jibrily humpenda. Naye Jibriyl anawanadia watu wa mbinguni [Malaika]: “Hakika Allaah Anampenda fulani, nanyi mpendeni. Basi nao walioko mbinguni humpenda, halafu huwekwa kabuli katika ardhi [watu wampende]**)).¹⁰

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Fadhila kubwa mno kupendwa na Allaah (سبحانه وتعالى) kama Alivyotubashiria kwamba watakuwa hawana khofu, wa huzuni n.k.

﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٦﴾ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٢٧﴾ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٢٨﴾﴾

((Sikilizeni! Vipenzi vya Allaah hawatokuwa na khofu [Siku ya Qiyaamah] wala hawato huzunika)) ((Nao ni wale walioamini na wakawa wanamcha Allaah)) ((Wao wana mema katika maisha ya duniani na katika Aakhirah. Hakuna mabadiliko katika maneno ya Allaah. Huku ndiko kufuzu kukubwa)).¹¹

2. Mapenzi yako baina ya familia, marafiki, mwalimu na mwanafunzi n.k, lakini mapenzi yaliyo muhimu zaidi ni mapenzi ya Allaah (سبحانه) na Mtume Wake (صلى الله عليه وآله وسلم).

---

¹⁰ Al-Bukhaariy na Muslim.

¹¹ Yuwnus (10: 62-64).

3. Apataye mapenzi ya Allaah (سبحانه وتعالى) atakuwa katika ulinzi wa Malaika, kwani wao wameamrisha wampende mja huyo. [Fusw-swilat 41: 30-32].
4. Waja wema wanapendeza machoni mwa watu baada ya kuwekewa kabuli ardhini.
5. Hima ya kutenda mema yatakayosababisha kupata mapenzi ya Allaah (سبحانه وتعالى). [Hadiyth Al-Qudsiy: **((Yeyote yule atakayefanya uadui kwa walii Wangu, basi Nitatangaza vita dhidi yake. Mja Wangu hanikaribii na kitu chochote Ninachokipenda kama 'amali Nilizomfaridhishia, na mja Wangu huzidi kunikaribia kwa 'amali njema za Sunnah ili Nimpende. Ninapompenda, Huwa masikio yake yanayosikilizia, macho yake anayoonea, mikono yake anayopigania, miguu yake anayotembelea nayo, lau angeniomba kitu, bila shaka Ningempa, lau angeniomba himaya bila shaka Ningelimkinga, na Sisiti juu ya kitu chochote kama Ninavyosita [kuichukua] roho ya mja Wangu Muumin, anachukia mauti, Nami Nachukia kumdhuru))**].¹²

---

¹² Al-Bukhaariy.

Hadiyth Ya 45
Mambo Manne Atakayoulizwa Mja Siku Ya Qiyaamah: Umri, Elimu, Mali
na Mwili

عَنْ أَبِي بَرْزَةَ الْأَسْلَمِيِّ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ((لَا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ عُمُرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ، وَعَنْ عِلْمِهِ فِيمَا فَعَلَ، وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَا أَنْفَقَهُ وَعَنْ جَسَمِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ)) رواه الترمذي وقال: حديث حسن صحيح

Kutoka kwa Abu Barzah Al-Aslamiyy ambaye amesema: Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: ((**Nyayo za mja hazitoondoka [Siku ya Qiyaamah] mpaka aulizwe juu ya umri wake alivyoumaliza, elimu yake alivyoifanyia, mali yake ameichuma kutoka wapi na ameitumia kwa mambo gani, na mwili wake aliutumia kwa kazi gani**)).¹³

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Hima ya Muislamu kutumia umri wake katika yale yanayomridhisha Allaah (سبحانه وتعالى).
2. Mambo manne hayo ni miongoni mwa neema nyingi za Allaah (سبحانه وتعالى) kwa mja, anapaswa kushukuru kwa yakini, kauli na vitendo, na ataulizwa kuhusu neema hizo.

﴿ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ﴾

((**Kisha kwa hakika mtaulizwa Siku hiyo kuhusu neema [zote mlizopewa mlizitumiaje]**)).¹⁴

3. Kuwa na ikhlaasw katika 'amali azitendazo Muislamu. [Al-Kahf 18: 110].
4. Himizo la kuchuma mali kutoka njia za halali na kuitumia katika yanayomridhisha Allaah (سبحانه وتعالى) pamoja na kuitolea Zakaah na sadaka na tahadharisho la chumo la haramu. [Al-Baqarah 2: 168, Twaahaa 20: 81].

---

¹³ At-Tirmidhiy na amesema: Hadiyth Hasan Swahiyh.

¹⁴ Al-Kawthar (102: 8).

5. Kuuhifadhi mwili usitende yaliyo haramu na kuutiisha pamoja na kuutumikia katika utiifu wa Allaah (سبحانه وتعالى), na kufanya 'Ibaadah kwa wingi.
6. Kujifunza elimu iliyo na manufaa na aifanyie kazi kwa ikhlaasw anufaike nayo na anufaishe wengineo.
7. Mambo manne hayo ni majukumu ya kila mtu Siku ya Qiyaamah. Hakuna atakayeondoka mbele ya Allaah (سبحانه وتعالى) bila kuulizwa.
8. Hadiyth hii ni tahadharisho la kujirekebisha kwa mtu anayekwenda kinyume na yanayomridhisha Allaah (سبحانه وتعالى) duniani.
9. Uhai na maisha ya dunia ni kama madrasa anayosoma mtu na kufanya juhudi, kisha mtihamu wake na malipo ni Siku ya Qiyaamah. Atakayefanya kinyume chake, atapata khasara Aakhirah kwenye maisha ya milele [Ash-Shu'raa 42: 20].

﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلَاهَا مَذْمُومًا مَّدْحُورًا ﴿١٨﴾ وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ﴿١٩﴾ كُلًّا نُمِيتُ هَتُولَاءِ وَهَتُولَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ

مَحْظُورًا ﴿٢٠﴾﴾

((Anayetaka [starehe za dunia hii] ipitayo upesi [wala hana haja ya Aakhirah], basi Tutafanya haraka kumletea hapa hapa Tunayoyataka kwa Tumtakaye, kisha Tumemfanyia [moto wa] jahannam ataingia humo hali ya kuwa ni mwenye kudharauliwa na kufukuzwa [huku na huku])) ((Na anayetaka Aakhirah na akazifanyia jitihada 'amali zake, na hali ya kuwa ni Muumin, basi hao jitihada yao itakuwa ni yenye kushukuriwa)) ((Wote hao [wema na wabaya], Tunawapa hawa na hawa katika atia [kipawa] za Mola wako, na atia za Mola wako hazizuiliki)).¹⁵

10. Umuhimu wa kufanya kazi, na mtu achunge sana kazi atakayofanya, kwa sababu chumo la haramu litampeleka mtu pabaya.

¹⁵ Al-Israa (17: 18-20).

11. Muislamu anatakiwa na shari'ah achume chumo la halali na alitumie kwa njia za halali.
12. Katika riwaya nyengine ya at-Tirmidhiy badala ya mwili inataja ujana umetumiwa vipi kumaanisha kuwa kipindi hicho ni muhimu sana katika maisha ya mwanaadamu na ni wakati wa kuchuma mema mengi.

Hadiyth Ya 46

Ardhi Itashuhudia Matendo Ya Watu Siku Ya Qiyaamah

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ((يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا)) قَالَ: ((أَتَدْرُونَ مَا أَخْبَارُهَا)) قَالُوا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: ((فَإِنَّ أَخْبَارَهَا أَنْ تَشْهَدَ عَلَى كُلِّ عَبْدٍ أَوْ أَمَةٍ بِمَا عَمِلَ عَلَى ظَهْرِهَا، تَقُولُ عَمِلْتَ كَذَا وَكَذَا فِي يَوْمٍ كَذَا وَكَذَا فَهَذِهِ أَخْبَارُهَا)) الترمذي وقال: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ

Imepokelewa kutoka kwa Abu Hurayrah (رضي الله عنه) kwamba Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) alisoma: ((**Siku itakayohadithia habari zake**))). Akauliza: ((**Mnajua nini habari zake?**)) Wakasema: Allaah na Mjumbe Wake Wanajua zaidi. Akasema: ((**Habari zake ni kwamba itashuhudia juu ya kila mja mwanamme au mwanamke waliyoyatenda juu yake, itasema: Umefanya kadhaa na kadhaa, siku kadhaa na kadhaa. Basi hii ndio habari zake**))).¹⁶

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Himizo la kutenda mema na kujiepusha na maasi.
2. Uwezo wa Allaah (سبحانه وتعالى) kujaalia kila kitu kuzungumza Siku ya Qiyaamah; ardhi, viungo vya mwili wa mtu, ngozi n.k. [An-Nuwr: 24, Ghaafir: 21-22]

﴿الْيَوْمَ خُتِمَ عَلَى أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا

يَكْسِبُونَ﴾

((**Siku hiyo Tutaviziba vinywa vyao, izungumze Nasi mikono yao na itoe ushahidi miguu yao kwa yale waliyokuwa wakiyachuma**))).¹⁷

3. Tisho kubwa la mwenye kutenda maasi japokuwa mahali pa kutendwa maasi patakuwa ni mbali, kwani ardhi popote itamshuhudia matendo yake. [Aal-'Imraan 3: 30].

¹⁶ At-Tirmidhiy na amesema: Hadiyth Hasan Swahiyh.

¹⁷ Yaasiyn: (36: 65).

4. Hakuna mtu atakayeweza kuficha maasi yake yoyote na Siku hiyo siri zote zitadhihirishwa. [Al-Haaqah 69: 18, At-Twaariq 86: 9, Al-Qiyaamah 75: 13].
5. Heshima ya Maswahaba kwa mwalimu wao, Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) kwa kusema hatujui jambo ambalo hawajui. Na kutojua jambo miongoni mwa mambo si aibu, bali ni sifa nzuri anayotakiwa kuwa nayo Muislamu.

Hadiyth Ya 47

Kila Mmoja Atakuwa Analo La Kumshughulisha Siku Ya Qiyaamah

عَنْ عَائِشَةَ (رضي الله عنها) قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: ((يُحْشَرُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ خُفَاءَ عُرَاءَ غُرُلَا)) قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، النِّسَاءُ وَالرِّجَالُ جَمِيعًا يَنْظُرُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ؟ قَالَ: ((يَا عَائِشَةُ! الْأَمْرُ أَشَدُّ مِنْ أَنْ يُهْمَّهُمْ ذَلِكَ)) وَفِي رِوَايَةٍ: ((الْأَمْرُ أَهَمُّ مِنْ أَنْ يَنْظُرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ)) متفق عليه

Imepokelewa kutoka kwa 'Aaishah (رضي الله عنها) ambaye amesema: Nilimsikia Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) akisema: ((**Watu watafufuliwa Siku ya Qiyaamah ilhali hawana viatu, wako uchi, ni mazunga [hawakutahiriwa]**)). Nikamuuliza: Ee Mjumbe wa Allaah! Wanaume na wanawake wote watatazamana? Akasema: ((**Ee 'Aaishah! Hali itakuwa ngumu sana hata hawatoweza kushughulika na jambo hilo!**)) Katika riwaya nyingine imesema: ((**Hali itakuwa ngumu mno hawatoweza kutazamana**)).¹⁸

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Hadiyth inaashiria picha ya hali itakavyokuwa Siku ya Qiyaamah. [Al-Infitwaar 82: 17-19, Al-Hajj 22: 1-2].
2. Kila mmoja atakuwa na la kumshughulisha hata asijali aliyekuweko mbele yake. [Al-Ma'aarij 70: 10-14].

﴿يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ۖ وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ ۖ وَصَحْبَتِهِ ۖ وَبَنِيهِ ۖ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ

يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ ۖ﴾

((Siku ambayo mtu atamkimbia nduguye)) ((Na mama yake na baba yake)) ((Na mkewe na wanawe)) ((Kila mtu miongoni mwao Siku hiyo atakuwa na hali itakayomtosha mwenyewe [hana haja ya wenziwe])).¹⁹

3. Khofu ya Mama wa Waumini 'Aaishah (رضي الله عنها) kujisitiri hata Siku ya Qiyaamah.

¹⁸ Al-Bukhaariy na Muslim.

¹⁹ 'Abasa (80: 34-37).

4. Dalili ya sitara ya Mama wa Waumini 'Aaishah (رضي الله عنها) dhidi ya walivyomzulia wanafiki katika kisa cha Ifk [An-Nuwr 24: 11-26] na wanayomzulia bado hadi sasa Mashia wapotofu.
5. Watu watafufuliwa wakiwa kila mmoja pekee, hawatamiliki chochote walichokuwa nacho duniani. [Al-An'aam 6: 94, Al-Kahf 18: 48, Maryam 19: 93-95].
6. Kila mmoja atakuwa anaitizama na kujali nafsi yake tu.

Hadiyih Ya 48 Haki Ya Allaah Ni Kumwabudu Bila Kumshirikisha Na Kitu

عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ (رضي الله عنه) قَالَ كُنْتُ رَدَفَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى حِمَارٍ فَقَالَ: ((يَا مُعَاذُ، تَدْرِي مَا حَقُّ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ، وَمَا حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ؟)) قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ: ((فَإِنَّ حَقَّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا، وَحَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يُعَذِّبَ مَنْ لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا)) قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَفَلَا أُبَشِّرُ النَّاسَ؟ قَالَ: ((لَا تُبَشِّرُهُمْ فَيَتَكَلَّبُوا)) متفق عليه

Imepokelewa kutoka kwa Mu'aadh bin Jabal (رضي الله عنه) amesema: Nilikuwa nyuma ya Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) nimepanda punda, akasema: ((**Ee Mu'aadh! Unajua nini haki ya Allaah juu wa waja Wake na haki ya waja juu ya Allaah?**)) Nikajibu: Allaah na Mjumbe Wake wanajua zaidi: Akasema: ((**Haki ya Allaah kwa waja Wake ni kwamba wamwabudu na wasimshirikishe na chochote. Na haki ya waja kwa Allaah ni kwamba Hatomwadhibu yeyote ambaye hamshirikishi na kitu**)). Nikasema: Ee Mjumbe wa Allaah! Nibashirie watu? Akasema: ((**Usiwabashirie wasije kuifegemea**)).²⁰

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Rahma za Allaah (سبحانه وتعالى) kwa waja kuwaghufuria na kutowaadhibu wanaporudi kutubu Kwake.
2. Haki ya Allaah (سبحانه وتعالى) kwa kila mja ni kwamba wasimshirikishe na kitu chochote katika 'Ibaadah zao. [An-Nisaa 4: 36, Al-An'aam 6: 151].

﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهٌُ وَاحِدٌ ۖ فَمَن كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ ۖ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ ۚ أَحَدًا﴾

((**Waambie: Bila shaka mimi ni binaadamu kama nyinyi. Ninafunuliwa wahyi ya kwamba Ilaah wenu [mungu apasaye kuabudiwa kwa haki], ni Ilaah Mmoja tu. Basi Anayetaraji kukutana**

²⁰ Al-Bukhaari na Muslim.

**na Mola Wake na afanye ‘amali njema wala asimshirikishe yeyote
katika ‘Ibaadah ya Mola wake)).²¹**

3. Kutoadhibiwa mja kwa kutokumshirikisha Allaah (سبحانه وتعالى) ni kwa ajili hiyo tu, si kwa ajili ya madhambi yote mengineyo ayatendayo mja.
4. Allaah (سبحانه وتعالى) Hamsamehi mja anayemshirikisha, lakini Anasamehe madhambi mengineyo. [An-Nisaa 4: 48,116, Al-Maaidah 5: 72].
5. Inafaa kubashiria habari njema ikiwa itasababisha mtu kutenda mema na kumweka mtu katika hali bora zaidi ya Iymaan yake.
6. Hikma ya njia aliyopendelea sana Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) kuwafunza Maswahaba kwa kuwauliza maswali.
7. Unyenyekevu wa Maswahaba ilikuwa kwamba hawajibu lolote wasilolijua kujionyesha uhodari wa kufahamu jambo, bali walimwachia Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) ajibu mwenyewe wasiyokuwa na ujuzi nayo.
8. Hii inatuashiria kwamba adabu ya mwanafunzi kwa mwalimu inatakiwa iwe ya hali ya juu.

---

²¹ Al-Kahf (18: 110).

Hadiyth Ya 49

Swalaah Husafisha Madhambi Kama Anavyojisafisha Mtu Anayeoga

عَنْ جَابِرٍ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ((مَثَلُ الصَّلَاةِ الْخَمْسِ كَمَثَلِ نَهْرٍ جَارٍ غَمَرٍ عَلَى بَابٍ أَحَدِكُمْ، يَغْتَسِلُ مِنْهُ كُلَّ يَوْمٍ خَمْسَ مَرَّاتٍ)) مسلم

Kutoka kwa Jaabir (رضي الله عنه) kwamba Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: ((**Mfano wa Swalaah tano ni kama mfano wa mto uliojaa maji mengi upitao mbele ya mlango wa mmoja wenu, anaoga mara tano kwa siku**)).²²

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Bainisho la umuhimu wa Swalaah za fardhi, na Aayah nyingi zimetaja maamrisha ya Swalaah [An-Nisaa 4: 103, Al-Baqarah 2: 43, An-Nuur 24: 56, Ar-Ruum 30: 31].
2. Swalaah husafisha madhambi madogo madogo kama maji yanavyoondosha uchafu mwilini.

﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَزُلْفَا مِنْ أَلَيْلٍ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَلِكَ ذِكْرَى﴾

لِلذِّكْرِ ﴿١٤﴾

((**Na simamisha Swalaah katika ncha mbili za mchana na nyakati za usiku zilizo karibu na mchana. Hakika mema huondoa maovu. Huu ni ukumbusho** [na mawaidha] **kwa wanaokumbuka** [wanaokubali kuwaidhika])).²³

3. Muumin anahifadhika kutenda maasi, kwani siku nzima kuna vipindi vya Swalaah vinavyomsubiri [Al-'Ankaboot: 45].
4. Kutoa mifano ya kulingana, kubainisha, na kufahamisha jambo fulani.
5. Hikma ya maneno ya Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) katika kufunza Maswahaba zake kwa kupiga mifano mizuri iliyo sahali kufahamika na kila mmoja katika wanaadamu.

²² Muslim.

²³ Huwd (11: 114).

Hadiyih Ya 50
Kafiri Analipwa Duniani Aakhirah Hatopata Kitu, Na Muumin Analipwa
Duniani Na Aakhirah

عَنْ أَنَسٍ (رضي الله عنه) عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ((إِنَّ الْكَافِرَ إِذَا عَمِلَ حَسَنَةً أُطِعِمَ بِهَا طُعْمَةً مِنَ الدُّنْيَا، وَأَمَّا الْمُؤْمِنُ فَإِنَّ اللَّهَ يَدْخِرُ لَهُ حَسَنَاتِهِ فِي الْآخِرَةِ وَيُعْقِبُهُ رِزْقًا فِي الدُّنْيَا عَلَى طَاعَتِهِ)) وفي رواية: ((إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مُؤْمِنًا حَسَنَةً يُعْطَى بِهَا فِي الدُّنْيَا وَيُجْزَى بِهَا فِي الْآخِرَةِ. وَأَمَّا الْكَافِرُ فَيُطْعَمُ بِحَسَنَاتٍ مَا عَمِلَ بِهَا لِلَّهِ فِي الدُّنْيَا حَتَّى إِذَا أَفْضَى إِلَى الْآخِرَةِ لَمْ يَكُنْ لَهُ حَسَنَةٌ يُجْزَى بِهَا))
مسلم

Imepokelewa kutoka kwa Anas (رضي الله عنه) kwamba Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: ((**Hakika kafiri anapotenda 'amali nzuri hulipwa mwonjo duniani. Ama Muumin, Allaah Humwekea mema yake Aakhirah na Anamlipa rizki duniani kwa utiifu wake**)). Na katika riwaya: ((**Hakika Allaah Hamdhulumu Muumin kwa mema yake, hupewa duniani [kheri zaidi] na hulipwa Aakhirah. Ama kafiri, huonjeshwa duniani kwa mema yake aliyoyatenda kwa ajili ya Allaah mpaka akifika Aakhirah hatakuwa na jema la kulipwa**)).²⁴

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Tofauti kubwa baina ya malipo ya kafiri na Muumin, na Waumini daima ndio watakaofaulu kwa kulipwa mema zaidi.
2. Vipimo vya Allaah (سبحانه وتعالى) katika kulipa 'amali kutokana na niyyah na 'Aqiydah ya mtu.
3. Kafiri hulipwa mema yake duniani; ima kwa ziada ya mali yake au kulingwa na shari, lakini Aakhirah hana sehemu yoyote. [Al-Muuminuwn 23: 55-56].

﴿مَنْ كَانَتْ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدَ لَهُ فِي حَرْثِهِ ۖ وَمَنْ كَانَتْ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ﴾

---

²⁴ Muslim.

((Mwenye kutaka jazaa ya Aakhirah Tutamzidishia katika jazaa yake hiyo. Na anayetaka jazaa ya dunia Tutampa, lakini Aakhirah hatakuwa na sehemu yoyote ya kheri)).²⁵

4. Kafiri hata akitenda 'amali nzuri zenye uzito mno, juhudi zake ni za bure hazina thamani mbele ya Allaah (سبحانه وتعالى). [Al-Kahf 18: 103-106, Al-Israa 17: 18].
5. Muumin juhudi zake zinathaminiwa na anapata faida ya kulipwa duniani na Aakhirah malipo mema zaidi. [Al-Israa' 17: 19-20].
6. Allaah (سبحانه وتعالى) Hamdhulumu mja 'amali yake hata ndogo vipi. [An-Nisaa' 4: 40, Fusw-swilat 41: 46, Al-Zalzalah 99: 7, Yuwnus 10: 61, Al-Anbiyaa 21: 47].
7. Allaah (سبحانه وتعالى) Anamlipa Muumin mara kumi zaidi kwa kitendo kimoja. [Al-An'aam 6: 160].

---

²⁵ Ash-Shuwraa (42: 20).